

Kurumsal yönetim endeksinde yer alma ve denetim süresi ilişkisi: Konsolide finansal tablo düzenleme yükümlülüğü olmayan Borsa İstanbul işletmeleri uygulaması

Elif Yücel¹

İşletme Bölümü
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye

Yasemin Ertan²

İşletme Bölümü
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye

Mehlika Saraç³

İşletme Bölümü
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye

Özet

Finansal bilgilerin ilgili ve faydalı olabilmeleri, karar alıcılar tarafından, verdikleri kararları etkileyebilecek zaman aralığında elde edilmelerine bağlıdır. Finansal tabloların yayınlanmasının zamanlılığını etkileyen en temel faktör denetim süresinin uzunluğudur. Denetim süresinin uzunluğu pek çok faktörden etkilenmektedir. Bu faktörlerden biri de kurumsal yönetim ilkelerinin işletme tarafından benimsenmesidir. Şirketlerin keyfilikten uzak, hukuka ve kurallara bağlı olarak şeffaf bir şekilde yönetilmesi; hilelerin ve yolsuzlukların engellenmesi üzerine kurulmuş bir dizi ilkeyi içeren kurumsal yönetim, beraberinde güçlü bir kontrol ve gözetim sistemini getirmektedir. Bu noktadan hareket edilerek, çalışmamızda, 2006-2011 yılları arasında Borsa İstanbul'da işlem görmüş konsolide finansal tablo yayınlama yükümlülüğü olmayan işletmelerin kurumsal yönetim düzeyleri ile denetim süreleri arasındaki ilişki incelenmiş ve literatürde denetim süresini etkilediği tespit edilmiş faktörlerin bu işletmelerin denetim sürelerine etkileri analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almalarının işletmelerin denetim sürelerinin uzunluğu üzerinde negatif bir etkisi olduğu ve benzer şekilde işletmelerin raporlama yaptıkları bölüm sayılarının ve sınai endeksinde yer alıyor olmalarının denetim süresini kısaltıcı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan işletmelerin bağlı kuruluş sayılarının fazlalığının ve finansal tablolarının 4 büyük denetim firması tarafından denetleniyor olmasının denetim süresini uzatıcı bir etkisi olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim, Denetim Süresi, Finansal Tablolar, Kurumsal Yönetim Endeksi, Panel Veri Analizi

**Relationship between corporate governance index and audit report lag:
Application on Borsa Istanbul companies that are not liable to prepare
consolidated financial statements**

Abstract

The benefit of financial information which can influence decisions taken by decision makers is due to be produced in a suitable time period. The main factor that affects the

¹ emugal@uludag.edu.tr (E. Yücel)

² yasertan@uludag.edu.tr (Y. Ertan)

³ msarac@uludag.edu.tr (M. Saraç)

timeliness of Financial Statements is the audit report lag. Audit report lag is also affected by many factors and one of these factors is adopting corporate governance principles. Corporate governance consists of several principles that provide less arbitrary and transparent organization management regarding to rules and law and form a powerful control and review system. From this point of view, this study investigates the relationship between audit report lag and corporate governance level of companies that are not liable to prepare consolidated financial statements and listed on Istanbul Stock Exchange between years 2006-2011. Also this study analyzes the effects of factors that mentioned in literature on audit report lag. Results of this study show that "to be listed in Corporate Governance Index" relates negatively with audit report lag. "Number of segment reporting" and "listed in Industrial Index" also reduce audit report lag. On the other hand, it's revealed that "high number of subsidiaries" and "auditing by big four auditing firm" increase audit report lag.

Keywords: *Corporate Governance, Audit Report Lag, Financial Statements, Corporate Governance Index, Panel Data Analysis*

1. Giriş

Finansal bilgilerin ilgili ve faydalı olabilmeleri, bu bilgilerin doğru ve güvenilir olmasının yanında, karar alıcılar tarafından, verdikleri kararları etkileyebilecek zaman aralığında elde edilmelerine bağlıdır. Finansal bilgilerin zamanlılığı finansal raporlar kullanılarak alınacak kararlarla ilgili belirsizlik ve dolayısıyla risk düzeyini etkilemektedir [1]. Finansal bilgilerin yöneticiler, meslek mensupları, yasal otoriteler, mesleki kuruluşlar ve yatırımcılar gibi finansal tablo kullanıcıları tarafından ihtiyaç duyulduğu anda elde edilememeleri durumunda, her ne kadar bu bilgiler doğru ve güvenilir olsalar da kullanıcılar için taşıdığı önemi yitirebilmektedir. Finansal bilgilerin zamanlılığı, hisse senedi piyasalarının, fiyatlama ve değerlendirme konusunda daha etkin olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle, ülkemiz de dahil olmak üzere dünya üzerindeki birçok hisse senedi piyasası, bağımsız denetimi yapılmış finansal tabloların finansal tablo kullanıcılarına yayınlanma süresini belirleyen düzenlemeler yapmıştır [2].

Ülkemizde Sermaye Piyasası Kurulu da finansal tablo kullanıcılarını korumak amacıyla 2003 yılında Seri: XI, No: 25 "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ" ile finansal tabloların teslim sürelerini belirlemiştir. Bu tebliğe göre işletmeler, yıllık finansal raporlarıyla bunlara ilişkin bağımsız denetim raporlarını, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunmadığı durumlarda, hesap dönemlerinin bitimini izleyen on hafta, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda, hesap dönemlerinin bitimini izleyen on dört hafta, içinde kurula ve ilgili borsaya bildirmekle yükümlüdür [3]. 2008 yılında yayınlanan Seri XI No:29 "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği"nde de finansal tabloların bildirim sürelerinde değişiklik yapılmamıştır [4]. Ancak, günümüzün yoğun rekabet şartlarında finansal kararlarını hızlı ve doğru bir şekilde vermek durumunda olan finansal tablo kullanıcıları için, finansal tabloların en geç bu yasal sürelerle belirtilen zamanda elde edilebilir olmasıyla birlikte, bu süre içinde mümkün olduğunca erken elde edilebilmesi de önem taşımaktadır.

Finansal tabloların zamanlılığına etki eden en önemli faktör denetim süresidir (audit lag) [2, 5, 6]. Denetim süresi, işletmenin hesap döneminin bitişi ile denetim firmasının denetim raporunu imzalaması arasında geçen süre olarak tanımlanabilmektedir [1, 7, 8]. İşletmelerin denetim süreleri birçok faktörden etkilenmektedir. Bu faktörlerin ve denetim sürelerine etkilerinin belirlenmesi, gerek kanun koyucuların oluşturdukları kanunların daha etkin olması, gerek denetçilerin denetim işlemlerini planlamalarına yol göstermesi gerekse yatırımcıların yatırımlarının etkinliklerini arttırmaları açısından önem taşımaktadır.

Gerek finansal tabloların güvenilirliği gerekse finansal bilgilerin zamanında elde edilebilmesi açısından işletmelerin kurumsal yönetim anlayışına sahip olmaları önemli bir faktördür. Kurumsal yönetim anlayışı, şirketlerin keyfilikten uzak, hukuka ve kurallara bağlı olarak şeffaf bir şekilde yönetilmesi; hilelerin ve yolsuzlukların engellenmesi üzerine kurulmuş bir dizi ilkeyi içermektedir [9]. Bununla birlikte kurumsal yönetim anlayışı beraberinde güçlü bir kontrol ve gözetim sistemi getirmektedir [10].

Kurumsal yönetimin evrensel kabul ve geçerliliği olan ana ilkeleri eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluktur. Ülkemizde ise SPK tarafından yayınlanan bu ilkeler pay sahipleri, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, menfaat sahipleri ve yönetim kurulu olarak farklı şekilde ifade edilmiştir. Bu ilkelerden, adalet ve eşitlik temeline dayanan pay sahipleri ilkesi pay sahiplerinin haklarını ve azınlık hissedarlar da dahil olmak üzere tüm pay sahiplerinin eşit işleme tabi olmaları konusundaki prensipleri düzenlemektedir. Kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkesi, işletmenin tüm paydaşlarına yönelik bilgilendirme politikalarına ve bilgilerin güvenilirliğine yönelik prensipleri belirlemektedir. Bir diğer kurumsal yönetim ilkesi olan menfaat sahipleri ilkesi işletme ile menfaat sahipleri arasındaki ilişkilerin düzenlenmesine açıklık getirmektedir. Yönetim kurulu ilkesi ise yönetimin görev ve sorumlulukları ile yönetim kuruluna sağlanan mali haklar ve yöneticilere ilişkin prensipleri düzenlemektedir [11]. Tüm bu ilkeler işletmelerin faaliyetlerini uluslararası standartlarda sürdürebilmelerine ve böylece daha etkin ve şeffaf bir yönetim anlayışıyla uluslararası finans kaynaklarından daha rahat ve ucuz maliyetle faydalanabilmelerine yöneliktir. Kurumsal yönetim ilkelerinin benimsenerek hayata geçirilmesi muhasebe ve denetim açısından da önem taşımaktadır. Muhasebe bilgisinin kaliteli olarak nitelendirilebilmesi için, muhasebe kayıtlarının doğru ve güvenilir olmasının yanında, işletme ile ilgili taraflara gereksinim duydukları bilgileri sorumluluk anlayışı ile şeffaf, hesap verebilirlik yaklaşımı ile zamanında sunmaları gerekmektedir. Dolayısıyla, muhasebe bilgi kalitesinin yüksek olması, ancak işletmelerin kurumsal yönetim anlayışını benimsenmiş olmalarıyla mümkün olabilecektir [12]. Ayrıca, kurumsal yönetim uygulamaları sayesinde artan muhasebe kalitesi, bağımsız denetim riskini azaltarak, denetim çalışmalarının daha kısa bir sürede tamamlanmasını sağlayacak ve finansal raporların zamanlılığına katkıda bulunacaktır.

Ülkemizde, Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören işletmelerden, kurumsal yönetim ilkelerini etkin bir şekilde uygulayanlar, 2006 yılından beri hesaplanan Kurumsal Yönetim Endeksine (KYE) dahil edilmektedir. KYE, hisse senetleri Borsa İstanbul pazarlarında işlem gören ve SPK'nın Seri VIII, No:40 "Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği" kapsamında kurumsal yönetim ilkelerine uyumuna ilişkin olarak belirlenmiş derecelendirme notuna sahip şirketlerin belirlenen kurallara göre fiyat ve getiri performanslarının ölçülmesi amacıyla oluşturulan bir endekstir. Kurumsal yönetim derecelendirmesi, şirketlerin mali durumlarını belirlemeyi amaçlayan geleneksel kredi ve finansal risk derecelendirmelerinden farklı olup, pay sahibi haklarını göz önünde bulundurarak şirketlerin yönetim kalitelerini inceleyen bir derecelendirme sürecidir. Bu süreçte SPK tarafından yetkilendirilen derecelendirme kuruluşları tarafından kurumsal yönetim ilkelerine uyumlarına göre hisse senetleri BİST pazarlarında işlem gören şirketlere not verilmekte, uyum notu 10 üzerinden en az 7 olan işletmeler, endekse dahil edilmektedir. Bu derecelendirmede kamuyu aydınlatma ve şeffaflık kavramları ile ilgili ilkeler %35 ağırlıkla, menfaat sahipleri ile ilgili ilkeler %15 ağırlıkla, pay sahiplerinin hakları ve eşit işleme tabi olmaları konusundaki ilkeler ile yönetim kurulunun fonksiyonu, görev ve sorumlulukları, faaliyetleri, oluşumu ile ilgili ilkeler %25 ağırlıkla değerlendirilmektedir [13]. İşletmelerin kurumsal yönetim uygulamaları hakkında bilgi veren bu endekste yer alan işletmelerin gerek finansal tablolarının gerekse iç kontrol sistemlerinin diğer işletmelere göre daha güvenilir olması beklenmektedir.

İncelediğimiz yabancı literatürde denetim süresini etkileyen faktörleri araştıran oldukça fazla sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak yerli literatür kapsamında Türkiye’de denetim süresinin uzunluğuna etki eden faktörlerin incelendiği oldukça kısıtlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Finansal tablo kullanıcılarının verecekleri kararlarda işletmeleri doğru bir şekilde değerlendirebilmeleri için, bu işletmelerin denetim sürelerinin uzunluğunu etkileyen faktörleri bilmeleri manipülatif davranışları tahmin edebilmelerini sağlayabilecektir. Diğer taraftan, denetim süresini etkileyen faktörlerin belirlenmesi kanun koyucuların denetim süresini kısaltmak için alacakları önlemler açısından da önem taşımaktadır. Bu noktadan hareketle çalışmamızda, BİST’te 2006-2011 yılları arasında kesintisiz olarak işlem görmüş, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü olmayan işletmelerin KYE’de yer almalarının işletmelerin denetim sürelerine olan etkisi araştırılmış ve literatürde denetim süresini etkileyen faktörler olarak belirlenmiş olan faktörlerin BİST’de 2006-2011 yılları arasında kesintisiz olarak işlem görmüş, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü olmayan işletmelerin denetim süreleri üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. İncelediğimiz literatür kapsamında kurumsal yönetimin göstergeleri ile denetim süresi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Ancak, bildiğimiz kadarıyla yerli ve yabancı literatürde KYE’nin denetim süresine etkisini inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışmamızın izleyen kısmında öncelikle literatür araştırmasına değinilmiş ve çalışmamızın hipotezi belirtilmiştir. Daha sonra çalışmada kullanılan yöntem ve model açıklanmıştır. Son bölümde ise analiz bulgularına yer verilmiştir.

2. Literatür Araştırması

Yabancı literatürde denetim süresini etkileyen faktörleri inceleyen oldukça fazla sayıda çalışma bulunmaktadır. Yerli literatürde ise bildiğimiz kadarıyla denetim süresinin uzunluğunu etkileyen faktörleri araştıran yalnızca iki araştırma bulunmaktadır. Türel [14], işletme büyüklüğünün, işletmenin kâr veya zarar etme durumunun, denetçi tipinin, denetçi görüşünün ve işletmenin dahil olduğu sektörün denetim süresinin uzunluğuna etkisini, 2007 yılında BİST’te işlem gören 211 finansal olmayan işletmenin finansal tablolarını kullanarak analiz etmiştir. Aktaş ve Kargin [15], 2005-2008 yılları arasında BİST’te işlem gören işletmelerin finansal tablolarının zamanlılığı ile işletmenin dahil olduğu endüstrinin, raporlama tipinin (yayınlanan raporların konsolide finansal tablo olmasının veya konsolide olmayan finansal tablo olmasının) ve işletmenin kar veya zarar raporlamış olmasının ilişkisini incelemiştir.

Denetim süresini etkileyen ve literatürde en çok ele alınan faktörler işletmenin büyüklüğü, kâr veya zarar etme durumu (kazanç haberleri), kaldıraç oranı, bağlı kuruluşlarının sayısı, bölümlere göre raporlama sayısı, denetçinin görüşü, denetçinin türü, işletmenin bağlı bulunduğu endüstri ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum düzeyi olarak sıralanabilmektedir.

Büyük ölçekli işletmelerde işlemlerin çokluğu ve karmaşıklığı nedeniyle denetim süresinin daha uzun olması beklenmektedir. Ashton, Willingham ve Elliott [1] ile Yacoob ve Che-Ahmad [16] da çalışmalarında bu noktadan hareket ederek, işletmenin büyüklüğü ve denetim süresinin uzunluğu arasındaki ilişkiyi araştırmışlar ve ilişkinin pozitif yönlü olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak büyük ölçekli işletmeler iç kontrol sistemlerinin iyileştirilmesi ile denetim firmalarının çalışmalarını kolaylaştırabilmektedirler. Ayrıca büyük ölçekli işletmelerin yatırımcılar tarafından yakından takip edilmesi işletme yönetimini finansal bilgileri daha çabuk yayınlamaya teşvik etmekte ve bu durum da denetim süresini kısaltabilmektedir. Nitekim bazı çalışmalarda, işletmenin büyüklüğü ile denetim süresinin uzunluğu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu kanıtlamıştır [6-8, 17-23].

İşletmenin kazanç haberleri finansal bilgilerin zamanlılığını etkileyen diğer bir faktördür. İşletme zarar ediyorsa finansal tabloları mümkün olduğunca geç yayınlama eğilimindedir.

Çünkü kötü haberleri yatırımcılara mümkün olduğunca geç duyurmak istemektedirler. Ashton, Graul ve Newton [17], Carslow ve Kaplan [24], Bamber, Bamber ve Shoderbek [7], Lee, Mande ve Son [19], Türel [14] ile Yaacob ve Che-Ahmad [16], Aktaş ve Kargın [15] çalışmalarında işletmelerin zarar raporlamaları durumunun (kötü haberlerin) denetim süresini uzattığını ortaya koymuştur.

Borçlanmanın dolayısıyla kaldıraç oranının yüksekliği de denetim süresini etkileyen faktörlerden biridir. Al-Ajmi [18], Lee, Mande ve Son [19], Ishak, Sidek ve Rashid [25] bu faktör ile denetim süresinin uzunluğu arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Ancak Khasharmeh ve Aljifri [26] ise Bahreyn'deki işletmeler üzerine yaptıkları çalışmalarında yüksek borç oranına sahip olan işletmelerin kredi kuruluşlarının sıkı takibinde olmaları nedeniyle denetim sürelerinin daha kısa olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Denetim çalışmasının kapsamını genişletmeleri nedeniyle işletmenin bağlı kuruluşlarının sayısı ve bölümlere göre raporlama sayısı da denetim süresini uzatabilmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda bu durum analiz edilmiş ve raporlama yapılan bölüm sayısı ile bağlı kuruluş sayısı fazla olan işletmelerde denetim süresinin daha uzun olduğu ortaya konmuştur. [6, 19, 27].

Ashton, Willingham ve Elliott [1], Carslaw ve Kaplan [24], Bamber, Bamber ve Shoderbek [7], Lee, Mande ve Son [19], Türel [14] ile Yaacob ve Che-Ahmad [16] denetim raporunda olumlu görüşten sapmaların olması durumunda daha fazla denetim zamanına ihtiyaç duyulduğunu tespit etmişlerdir. Leventis, Weetman ve Caramanis [5] da benzer şekilde denetim raporunda yer alan belirsizlikler ile denetim süresinin uzunluğu arasında doğrusal bir ilişki olduğu görüşündedirler.

Denetim firmaları, uluslararası dört büyük denetim firması (PricewaterhouseCoopers, Deloitte, Ernst & Young ve KPMG) ve diğer denetim firmaları olmak üzere iki grupta toplanabilir. Dört büyük denetim firması gerek kurumsallıkları gerekse büyük ölçekli işletmeler olmaları nedeniyle denetim çalışmalarında daha esnek ve etkin olabilmektedirler. Özellikle çalışan sayılarının fazla olması denetim çalışmalarının daha kısa zamanda tamamlanmasında büyük etkiye sahiptir [24]. Diğer denetim firmalarına nispeten dört büyük denetim firmasında denetim planından sapmalar ve gecikmeler oldukça azdır [5]. Bununla birlikte bu firmaların kullandığı denetim teknolojisi de denetim süresini etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda denetim süresinin uzunluğu ile denetimde kullanılan teknolojiler arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [7, 16, 21, 22, 26].

Ponte, Rodriguez ve Domínguez [28] işletmenin çevresel yapısı ve denetim süresinin uzunluğu arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Analiz sonuçlarına göre finans ve enerji sektörü gibi düzenleyici otoritelerin baskısı altındaki sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin denetim sürelerinin daha kısa olduğu görülmüştür. Bunun nedeni bu sektörlerdeki işletmelerin finansal tabloların yayınlanması konusunda önemli bir zaman kısıtlarının bulunmasıdır. Benzer şekilde Al-Ajmi [18] de hükümet denetimi altındaki endüstrilerin denetim sürelerinin daha kısa olduğunu tespit etmiştir. İşletmenin bağlı bulunduğu endüstrinin, denetim çalışmasının kapsamına ve dolayısıyla denetim süresine etkisi ise bilinen bir gerçektir. Bu doğrultuda literatürde bazı çalışmalar da yer almaktadır. Türel [14] üretim işletmelerinde denetim sürelerinin daha uzun olduğunu tespit etmiştir. Jaggi ve Tsui [6] ise sanayi işletmelerinin denetim sürelerinin daha uzun olduğunu belirlemiştir. Aktaş ve Kargın [15], Ashton, Graul ve Newton [17] ile Bamber, Bamber ve Shoderbek [7] da yaptıkları analizlerle finans kuruluşlarının denetim sürelerinin daha kısa olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

İşletmelerin büyük bir çoğunun finansal yıl sonu aralık ayı olmakla birlikte bazı işletmelerin (örneğin spor kulüplerinin) finansal yıl sonu yıl içinde farklı bir ay olabilmektedir. İşletmelerinin çoğunun finansal yılsonunun aralık ayı olması, bu ayların ve izleyen ayların denetim firmaları açısından "yoğun dönem"ler (busy season) olmasına

neden olmaktadır. İşletmenin finansal yılının 1 Ocak'ta başlayıp 31 Aralık'ta son bulan yoğun döneme denk gelmesi, denetim süresini uzatabilen işletme ile ilgili bir diğer faktördür. [17, 19]

Kurumsal yönetim ilkeleri, işletmelerin finansal tablolarının güvenilirliği ve buna paralel olarak denetim süresi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Literatürde kurumsal yönetimin unsurlarının denetim süresine etkisini inceleyen önemli sayıda çalışma bulunmaktadır. Kurumsal yönetimin unsurlarından biri olan sahiplik yapısı denetim riskini etkileyen bir faktördür. Bamber, Bamber ve Shoderbek [7] ile Ishak, Sidek ve Rashid [25] sahiplik yapısında yoğunlaşmanın olduğu işletmelerin denetim sürelerinin daha kısa olduğu görüşündedirler. Bunun nedeni olarak da yoğunlaşma ne kadar yüksekse işletmenin finansal tablolarını etkileyebilecek hakim ortak sayısının o kadar düşük olmasını göstermektedirler. Diğer taraftan bazı çalışmalarda [29] sahiplik yapısının yaygınlaşmasının denetim süresini kısalttığı ortaya konmuş ve sonuç, ortakların sayısının fazla olmasının, daha fazla kişinin finansal bilgilere olabildiğince kısa sürede ulaşabilmek istemesi anlamına geleceği, bu durumun da gerek işletme gerekse denetim firması üzerinde denetim raporunun kısa zamanda hazırlanması için bir baskı unsuru olacağı şeklinde yorumlanmıştır. Buna ek olarak Ishak, Sidek ve Rashid [25] işletmelerde uluslararası düzeyde ortaklığın söz konusu olması durumunda da denetim süresinin kısaltıldığını tespit etmişlerdir. Mohammed-Nor, Shafie ve Wan-Hussin [21] çalışmalarında denetim komitelerinin büyüklüğü ve etkinliği ile denetim süresinin uzunluğu arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmalarının sonucunda büyük ve etkin denetim komitelerine sahip işletmelerin denetim sürelerinin daha kısa olduğunu belirlemişlerdir. Bununla birlikte denetim komitesinin bağımsızlığının da denetim çalışmalarını dolayısıyla denetim süresini pozitif yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Carslaw ve Kaplan [24] yöneticiler tarafından kontrol edilen işletmelerin sahipleri tarafından kontrol edilen işletmelere göre denetim süresini daha kısa olduğunu tespit etmişlerdir. Afify [20] ile Ezat ve El- Masry [29] yönetimde görev almayan yönetim kurulu üyesi oranının artmasının, Afify [20] birden fazla CEO'nun bulunmasının ve denetim komitelerinin varlığının, Clatworthy [30], Ezat ve El- Masry [29] işletmelerinin yönetim kurulunda yer alan yönetici sayısı fazla olmasının denetim süresinin kısaltıldığını ortaya koymuştur. Ayrıca, Clatworthy [30], işletmelerin yönetim kurullarında, muhasebe bilgisine sahip üyelerin bulunmasının denetim süresini kısalttığını bulmuştur. Çalışmamızda daha önce yapılmış olan çalışmalardan farklı olarak, kurumsal yönetimin unsurları ile denetim süresi arasındaki ilişki incelenmemiş, işletmenin kurumsal yönetim anlayışının denetim süresine etkisinin belirlenmesinde işletmelerin KYE'ne dahil olup olmadıkları dikkate alınmıştır. Böylece kurumsal yönetim endeksinin hesaplanmasında dikkate alınan ilkelerin (kamuyu aydınlatma ve şeffaflık kavramları ile ilgili ilkeler, menfaat sahipleri ile ilgili ilkeler, pay sahiplerinin hakları ve eşit işleme tabi olmaları konusundaki ilkeler ve yönetim kurulunun fonksiyonu, görev ve sorumlulukları, faaliyetleri, oluşumu ile ilgili ilkeler) tümünün denetim sürelerine etkisinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi kurumsal yönetim uygulamaları işletmelerin muhasebe kalitelerinin artmasını sağlamaktadır. Muhasebe kalitesindeki artış, denetim riskini azaltmakta, denetim faaliyetlerinin daha kolay yürütülmesine imkan tanımaktadır. Bu doğrultuda çalışmamızın hipotezi aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

H₁: İşletmelerin Kurumsal Yönetim Endeksinde dahil olmaları ile denetim sürelerinin uzunluğu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

3. Araştırmanın Yöntemi

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmamızın amacı, 2006-2011 yılları arasında BİST'te işlem gören ve konsolide finansal tablo düzenleme yükümlülüğü olmayan işletmelerin KYE'de yer alıyor olmalarının denetim

sürelerine olan etkisini analiz etmektir. Ayrıca çalışmamızda, literatürde denetim süresini etkilediği ortaya konmuş olan faktörlerin işletmelerin denetim sürelerine olan etkileri, BİST'te işlem gören ve konsolide finansal tablo yayınlama yükümlülüğü olmayan işletmeler üzerinde sınanmıştır.

Çalışmamızın 2006-2011 yıllarını kapsayacak şekilde düzenlenmesinin nedeni, analizimizdeki bağımlı değişkenlerden biri olan KYE'ne ülkemizde 2006 yılından bu yana ulaşabiliyor olmasıdır. Araştırmamızda öncelikle 2006-2011 yılları arasında, kesintisiz bir şekilde BİST'te işlem gören işletmeler belirlenmiştir. Tabii oldukları raporlama düzenlemeleri farklı olduğu için finansal kuruluşlar analiz dışında tutulmuştur. Seri XI No:29 tebliğine göre konsolide finansal tablo yayınlama yükümlülüğü bulunan ve bulunmayan işletmeler için belirlenen finansal tablo teslim süreleri birbirinden farklıdır. Bu tebliğe göre konsolide finansal tablo yayınlama yükümlülüğü olan işletmeler 14 hafta (98 gün) ve konsolide finansal tablo düzenlemeyen işletmeler ise 10 hafta (70 gün) içinde finansal tablolarını teslim etmelidir. Konsolide finansal tablo yayınlama yükümlülüğü bulunan ve bulunmayan işletmelerin teslim sürelerinin farklılaşmasının nedeni konsolide finansal tabloların hazırlanmasının ve denetlenmesinin daha karmaşık bir süreç olmasıdır. Bu nedenle analizimizde konsolide finansal tablo yayınlama yükümlülüğü bulunmayan işletmelerinin denetim süresini etkileyen faktörler incelenmiştir. Bu faktörlerin konsolide finansal tablo düzenleme yükümlülüğü bulunan işletmelerin denetim sürelerine etkisinin incelenmesi daha sonra yapılacak olan çalışmalara bırakılmıştır. 2006-2011 yılları arasında, kesintisiz bir şekilde BİST'te işlem gören, konsolide finansal tablo düzenleme yükümlülüğü olmayan ve finans sektöründe faaliyette bulunmayan işletme sayısı 68'dir ve bu işletmelerin tamamı analize dahil edilmiştir. Çalışmamızın uygulamasında kullanılan veriler, söz konusu işletmelerin finansal tabloları, finansal tablo dipnotları, denetim raporları ve faaliyet raporları vasıtasıyla elde edilmiştir. İşletmelerin 2006-2007 yıllarına ait finansal tabloları, finansal tablo dipnotları ve denetim raporları BİST'in web sayfası kullanılarak [31] 2008- 2011 yıllarına ait verileri ise Kamu Aydınlatma Platformunun web sayfası kullanılarak [32] elde edilmiş, analizde kullanılan verilere BİST ve Kamu Aydınlatma Platformunun sayfasından ulaşamadığı durumlarda işletmelerin kendi web sayfalarında yayınlanan faaliyet raporları incelenmiş ve veriler elde edilmiştir.

3.2. Model

Çalışmamızda denetim süresini etkileyen faktörlerin belirlenmesinde kesit ve zaman serilerinin birlikte analiz edilmesine olanak veren bir yöntem olan panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Her bir değişken için panel veri analizine dahil edilen veri sayısı 408 (68x6)'dir. Çalışmamızda kullanılan model, literatür çalışmasından yararlanılarak türetilmiş [1, 2, 5-7, 14-28] ayrıca çalışmamızın hipotezi doğrultusunda, KYE değişkeni bağımsız değişkenlere dahil edilmiştir. Örnekleminizi oluşturan işletmelerin arasında finansal yılsonu 31 Aralık olmayan hiçbir işletme olmadığı için, modelimizde "yoğun döneme" ilişkin bir bağımsız değişken yer almamıştır. Çalışmamızda, analiz STATA/SE 10.0 ve Eviews 6.0 programları kullanılarak yapılmıştır. Modelde denetim süresini belirleyen 9 bağımsız değişken bulunmaktadır ve model aşağıdaki gibidir:

$$DS_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 TA_{i,t} + \beta_2 KAL_{i,t} + \beta_3 K/Z_{i,t} + \beta_4 BK_{i,t} + \beta_5 RS_{i,t} + \beta_6 DG_{i,t} + \beta_7 DT_{i,t} + \beta_8 KYE_{i,t} + \beta_9 END_{i,t} + \varepsilon_t$$

Modeldeki değişkenlerin açılımı aşağıdaki gibidir:

Bağımlı Değişken

DS= Dönem sonundan, denetim firmasının denetim raporunu imzaladığı tarihe kadar geçen sürenin doğal logaritması

Kontrol Değişkenleri

TA= Aktif toplamının doğal logaritması

KAL= Kaldıraç Oranı (toplam borçların toplam varlıklara oranı)

K/Z= İşletme cari yılda net kâr raporlamış ise 1, net zarar raporlamış ise 0 değerini alan kukla değişken

BK= Bağlı kuruluş sayısı

RS= İşletmenin raporlama yaptığı bölüm sayısı

DG= Denetçi görüşü olumlu ise 1, şartlı veya olumsuz ise 0 değerini alan kukla değişken

DT= İşletmenin finansal tabloları 4 büyük denetim firması tarafından denetleniyorsa 1, denetlenmiyorsa 0 değerini alan kukla değişken

END= İşletme BİST sınıai indeksinde yer alıyorsa 1, yer almıyorsa 0 değerini alan kukla değişken

Hipotez Değişkeni

KYE= İşletme kurumsal yönetim endeksinde yer alıyorsa ise 1, ye almıyor ise 0 değerini alan kukla değişken

4. Ampirik Sonuçlar

Tablo 1’de, 2006-2011 yılları için, modelin bağımlı ve bağımsız değişkenlerine ait tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 1 Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	Min.	Max.	Ortalama	Std. Sap.
DS	14	238	72,16422	30,60712
TA	12,87576	22,20974	4,221609	0,3177368
KAL	0,01	2,55	0,4754167	0,3104278
K/Z	0	1	0,6789216	0,4674641
BK	0	8	0,5294118	1,286527
RS	0	21	0,5490196	2,004307
DG	0	1	0,8676471	0,3392901
DT	0	1	0,4803922	0,5002288
KYE	0	1	0,0196078	0,1388186
END	0	1	0,5906863	0,4923109

Tablo 1’de görüldüğü gibi analize dahil edilen işletmelerin hesap döneminin bitişi ile denetim firmalarının denetim raporlarını tamamlamaları arasında geçen süre, 14 gün ile 238 gün arasında değişmekle birlikte, ortalama 72 gündür. İşletmelerin toplam varlıklarının doğal logaritması ortalama 4,221609 ve toplam varlıkların doğal logaritmasının standart sapması 0,3177368’dir. En düşük kaldıraç oranı 0,01 ve en yüksek kaldıraç oranı ise 2.55’dir. Analize dahil edilen yıllar için işletmelerin kar rakamı raporlama oranı yaklaşık olarak %68’dir. İşletmelerin ortalama bağlı kuruluş sayısı yaklaşık olarak 5’dir. En çok 21 faaliyet bölümünde raporlama yapılmıştır. Denetim raporlarının yaklaşık olarak %87’si olumlu görüş içermektedir ve %48’i büyük denetim firmaları tarafından denetlenmiştir. Analize dahil edilen finansal tabloların yaklaşık %2’si kurumsal yönetim endeksindeki işletmelere aittir. İşletmelerin yaklaşık olarak %59’u BİST Sınıai endeksinde yer almaktadır. Tablo 2’de yıllar itibariyle SPK’nın belirlemiş olduğu bildirim süresine uymayan işletme sayıları gösterilmektedir.

Tablo 2 SPK Tarafından Belirlenmiş Olan Bildirim Süresine Uymayan İşletme Sayıları

Yıl	İşletme Sayısı
2006	37
2007	37
2008	37
2009	26
2010	8
2011	37

Tablo 2’de görüldüğü gibi 68 işletmeden 2006, 2007, 2008 ve 2011 yıllarında 37 tanesi, 2009 yılında 26 tanesi ve 2010 yılında da 8 tanesi SPK tarafından belirlenmiş olan bildirim sürelerine uymayarak finansal tabloların bildiriminde gecikmiştir. Ayrıca 68 işletmenin 5 tanesi analiz edilen altı yılda da bildirim sürelerinde gecikmiştir. İşletmelerin 9 tanesi toplam 5 yılda, 11 tanesi toplam 4 yılda, 10 tanesi toplam 3 yılda, 11 tanesi toplam 2 yılda ve 8 tanesi sadece 1 yılda bildirim sürelerinde gecikme yaşamıştır. 2006, 2007, 2008 ve 2011 yıllarında bildirim sürelerine uymayan işletme sayıları aynı olmakla birlikte bu işletmelerin sadece %51’lik bir bölümü aynı işletmelerden oluşmaktadır. Bildirim süreleri geciken bu işletmelerin daha çok hizmet, metal ve tekstil sektörlerinde buldukları gözlenmiştir.

Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantının araştırılması için hesaplanan Pearson korelasyon matrisinin sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3 Pearson Korelasyon Matrisi

	TA	KAL	K/Z	BK	RS	DG	DT	KYE	END
TA	1,0000								
KAL	0,0166	1,0000							
K/Z	0,2044*	-0,3280*	1,0000						
BK	0,2223*	0,1252**	0,0709	1,0000					
RS	0,0039	-0,0146	0,0182*	0,1786	1,0000				
DG	0,1477*	-0,2999*	0,2736*	-0,0811	0,0421	1,0000			
DT	0,3202*	-0,0668	0,1674*	0,0200	-0,0848	0,2742*	1,0000		
KYE	0,0633	-0,0025	0,0594	-0,0170	-0,0211	0,0031	0,1117**	1,0000	
END	0,0133**	-0,1486*	0,1428*	0,1451*	0,0615	0,2780*	-0,0776	0,1177**	1,0000

* =%1 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır

**= %5 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 3’de görüldüğü gibi, en yüksek korelasyon katsayısı K/Z ile KAL arasında olup 0,3280’dir. Bağımsız değişkenler arasında regresyon sonuçlarının tahmin edilmesinde sorun teşkil edecek bir çoklu bağlantı bulunmamaktadır [33].

Analizde kurulan modelin tahmin edilmesinde havuz modelinin mi, sabit etkiler modelinin mi daha uygun olduğunun belirlenmesi için yapılan Breusch-Pagan Lagrange Multiplier Testinin sonucunda $\chi^2(1)=565,64$ ve $\text{Prob}>\chi^2=0,0000$ olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla Breusch-Pagan Lagrange Multiplier Testinin havuz modelinin kullanılması gerektiği yönündeki H_0 hipotezi reddedilmiştir. Modelin tahmin edilmesinde rassal etkiler modeli ve sabit etkiler modeli arasında seçim yapabilmek için Hausman testi yapılmıştır. Hausman testinin sonucunda $\chi^2(9)=4,75$ ve $\text{Prob}>\chi^2=0,8555$ olarak hesaplanmıştır. Hausman testinin rassal etkilerin mevcut olduğu yönündeki H_0 hipotezi reddedilememiştir. Diğer bir ifadeyle modelin rassal etkiler modeli kullanılarak tahmin edilmesi gerekmektedir. Panel veri analizinin sağlıklı sonuçlar vermesi için model otokorelasyon ve değişen varyans problemlerinin olmaması gerekmektedir. Modelde otokorelasyonun olup olmadığı Wooldridge testi ile ölçülmüştür. Wooldridge testinin sonucunda $F(1, 67)=9.689$ ve $\text{Prob}>F=0,0027$ olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla

modelin otokorelesyan içermediğine dair H_0 hipotezi reddedilmiştir. Modelde otokorelasyon bulunmaktadır. Modelde değişen varyans probleminin olup olmadığı Ayarlanmış Wald Testi ile ölçülmüştür. Wald test sonucunda Wald $\chi^2(9)=263,22$ ve $Prob>\chi^2=0.0000$ olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla, modelde değişen varyans olmadığı şeklindeki H_0 hipotezi reddedilmiştir. Modeldeki otokorelasyon ve değişen varyans problemlerinin ortadan kaldırılarak modelin sağlıklı bir şekilde tahmin edilebilmesi için SUR PCSE yaklaşımı (Panel Corrected Standard Errors) ile model düzeltilerek tekrar tahmin edilmiştir. Modelin PCSE yaklaşımı ile tahmin edilmesinden elde edilen bulgular Tablo 4’de gösterilmiştir. Tablodaki beklenen etki sütunu, daha önce yapılmış olan çalışmalarda her bir bağımsız değişkenin denetim süresi üzerindeki etkisinin yönüne ilişkin olarak elde edilen sonuçları göstermektedir.

Tablo 4 Standart Hataları Düzeltilmiş Panel Modeli (PCSE)

	Beklenen Etki	Katsayı	Standart Hata	t- değeri	p- değeri
(LOG)TA	-	-0.002324	0.023187	-0.100230	0.9202
KAL	+	0.002836	0.097617	0.029055	0.9768
K/Z	-	-0.027048	0.056075	-0.482361	0.6298
BK	+	0.024879	0.026440	0.940957	0.0001
RS	+	-0.013902	0.013937	-0.997523	0.0002
DG	-	-0.100831	0.092414	-1.091078	0.2759
DT	-	0.116293	0.065457	1.776634	0.0000
KYE	-	-0.185677	0.168696	-1.100658	0.0083
END	+	-0.059767	0.071920	-0.831023	0.0005
R ²	0,077700				
Düzeltilmiş R ²	0,056844				
F istatistiği	3,7255200				
Prob.(F istatistiği)	0,0001650				

Panel PCSE yaklaşımı ile düzeltilmiş rassal etkiler modeline göre tahmin edilmiş regresyonun açıklama gücü %7,77’dir (R-Kare= 0,0777) ve regresyon denkleminin geçerliliği son derece yüksektir (Prob. (F istatistiği) = 0,0001650). Denklemimize dahil edilen bağımlı değişkenler, denetim süresindeki değişimin %7,77’sini açıklayabilmektedir. Tabloda görüldüğü gibi, çalışmamızın hipotez değişkeni olan KYE ve DS arasında beklenen yönde ve istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, BK ve DS arasındaki güçlü düzeydeki pozitif yönlü ilişki beklenen ilişkiyle tutarlıdır ve işletmenin BK sayısı arttıkça denetim sürelerinin uzadığını ifade etmektedir. RS ile DS arasında beklenenin aksine pozitif yönlü ve istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Bu durum, işletmelerin raporlama yaptıkları bölümlerin sayısı arttıkça denetim süresinin kısaldığını göstermektedir. DT ve DS arasındaki ilişki beklenenle aynı yönde olmamakla beraber istatistiki olarak anlamlıdır ve büyük denetçiler tarafından denetlenen finansal tabloların denetim sürelerinin daha uzun olduğunu ifade etmektedir. END ile DS arasında da istatistiki olarak anlamlı ve beklenen yönde bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Diğer bir ifadeyle, Sınai endeksinde yer alan işletmelerin denetim süreleri diğer işletmelere göre daha uzundur. Tabloda görüldüğü gibi, TA, KAL, K/Z ve DG’ nin denetim süresi ile ilişkisi beklenenle aynı yönde olmakla beraber, denetim süresi ile ilişkileri istatistiki olarak anlamsızdır.

5. Sonuç

Finansal tablo kullanıcılarının doğru karar alabilmeleri açısından finansal bilgilerin zamanında elde edilmesi büyük önem taşımaktadır. Finansal tabloların yayınlanmasının zamanlılığını etkileyen en temel faktör denetim süresidir. Hesap döneminin bitişi ile denetim raporunun yayınlanması arasında geçen bu süre pek çok faktörden etkilenmektedir.

Şirketlerin keyfilikten uzak, hukuka ve kurallara bağlı olarak şeffaf bir şekilde yönetilmesi; hilelerin ve yolsuzlukların engellenmesi üzerine kurulmuş bir dizi ilkeyi içeren kurumsal yönetim anlayışı, beraberinde güçlü bir kontrol ve gözetim sistemini getirmektedir. İşletmelerin kurumsal yönetim anlayışını benimsemeleri, muhasebe bilgilerinin kalitesini arttıran bir unsurdur. Muhasebe bilgilerinin kalitesinin artması, denetim faaliyetlerinin kolaylaşması anlamına gelmektedir. Bu noktadan hareket edilerek, çalışmamızın hipotezi, işletmelerin kurumsal yönetim düzeyleri ile denetim süreleri arasında negatif bir ilişki bulunduğu şeklinde oluşturulmuştur.

Çalışmamızda kurumsal yönetimin bir bütün olarak denetim süresine etkisini belirlemek amaçlanmış ve kurumsal yönetimin denetim süresine etkisi ölçmek için de KYE kullanılmıştır. Çalışmamız bu yönüyle, literatürden farklılaşmaktadır. İncelediğimiz literatürde kurumsal yönetimin denetim süresine etkisini ölçmek için yapılmış olan çalışmalarda, işletmelerin kurumsal yönetim düzeyleri kurumsal yönetim ilkeleri temel alınarak araştırılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir ifadeyle işletmelerin kurumsal yönetim endeksinde yer almaları ile denetim süreleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç hem denetim firmaları hem de yatırımcılar için önemlidir. Sonuç denetim firmaları açısından ele alınırsa, müşteri işletmenin denetim planını yaparken kullanabilecekleri bir veri niteliğindedir. Bu sonuca göre, eğer müşteri işletme, KYE’de yer almayan bir işletme ise denetim firması denetim planlamasını yaparken hem risk hem de zaman açısından daha temkinli davranmalıdır. Diğer taraftan yatırımcılar açısından bu sonuç, KYE’de işlem gören işletmelerin finansal tablo verilerine, diğer işletmelere nazaran daha önce ulaşabileceklerini göstermektedir.

Çalışmamızda kurulan modelin regresyonun açıklama gücü %7,77’dir. Diğer bir ifadeyle denkleminize dahil edilen bağımlı değişkenler, denetim süresindeki değişimin %7,77’sini açıklayabilmektedir. Bu değer sosyal bilimler için düşük olmasına rağmen istatistiki açıdan anlamlıdır. Çalışmamız, daha sonra yapılacak olan çalışmalarda, bağımlı değişkeni açıklayabilecek farklı bağımsız değişkenler bulma ve modelin anlamlılık düzeyini arttırma doğrultusunda geliştirilebilir.

Bununla birlikte çalışmamızda, literatürde denetim süresini etkilediği ortaya konmuş olan değişkenlerin, 2006-2011 yılları arasında BİST’de işlem görmüş, konsolide finansal tablo düzenleme yükümlülüğü bulunmayan işletmelerin denetim süresine etkisi analiz edilerek, literatür sonuçları Türkiye’de sınanmıştır. Çalışmanın sonucunda, işletmelerin bağlı kuruluş sayıları ile denetim süreleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Bu sonuç literatürdeki diğer araştırmalarla paralellik göstermektedir [6, 19, 27]. Diğer taraftan çalışmamızda literatürdeki çalışmaların aksine [6, 19, 27] işletmelerin raporlama yaptıkları bölüm sayısı ile denetim süresi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Bu durum bölüm sayısı fazla olan işletmelerin genellikle daha büyük ölçekli işletmeler olması ile açıklanabilmektedir. İşletmelerin ölçekleri büyüdükçe kurumsallaşma düzeyleri ve finansal tablolarla ilgilenen paydaş sayısı da artmaktadır. Bu nedenle denetim faaliyetleri daha hızlı sonuçlandırılmakta ve denetim süresi kısalmaktadır. Çalışmamızın sonucunda denetçi türü ile denetim süresi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Literatür ile uyumlu olmayan bu sonuç, büyük denetim firmalarının itibar kayıplarını önlemek amacıyla denetim faaliyetlerinde daha titiz davranarak denetim sürecini daha uzun tuttıkları şeklinde yorumlanabilir. Çalışmamızın sonucunda sını endeksine dahil olan işletmelerin denetim sürelerinin diğer işletmelerin denetim sürelerinden daha uzun olduğu ortaya konmuştur. Özellikle sanayi işletmelerinde üretim çeşitliliği ve maliyet hesaplarındaki karmaşıklıklar nedeniyle denetim süresi daha uzun olmaktadır. Literatürdeki çalışmalar da bu görüşü desteklemektedir [6, 14].

Kaynakça

- [1] R.H. Ashton, J.J. Willingham, R.K. Elliott, An Empirical Analysis of Audit Delay. *Journal of Accounting Research*, 25, 2, 275- 292 (1987).
- [2] S. Owusu-Ansah, Timeliness Of Corporate Financial Reporting In Emerging Capital Markets: Empirical Evidence From The Zimbabwe Stock Exchange. *Accounting and Business Research*, 30, 3, 241-254 (2000).
- [3] Sermaye Piyasası Kurulu, Seri XI No:25 "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ" 15.11.2003 Tarih ve 25290 Sayılı Resmi Gazete.
- [4] Sermaye Piyasası Kurulu, Seri XI No:29 "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği", 09.04.2008 Tarihli ve 26842 Sayılı Resmi Gazete.
- [5] S. Leventis, P. Weetman, C. Caramanis, Determinants of Audit Report Lag:Some Evidence From The Athens Stock Exchange. *International Journal of Auditing*, 9, 1, 45-58 (2005).
- [6] B. Jaggi, J. Tsui, Determinants of Audit Report Lag: Further Evidence from Hong Kong. *Accounting and Business Research*, 30, 1, ss.17- 28 (2012).
- [7] E.M. Bamber, L.S. Bamber, M.P. Shoderbek, Audit Structure and Other Determinants of Audit Report Lag: An Empirical Analysis. *Auditing: A Journal Of Practice & Theory*, 12, 1, 1- 23 (1993).
- [8] W.R. Kenchel, J. L. Payne, Additional Evidence on Audit Report Lag. *Auditing: A Journal Of Practice & Theory*, 20, 1, 137- 146 (2001).
- [9] A. Shleifer, R. Vishny, A Survey Of Corporate Governance. *The Journal Of Finance*, 52, 2, 737-783 (1997).
- [10] IOSCO, Causes, Effects And Regulatory Implications Of Financial And Economic Turbulance In Emerging Markets - Interim Report, <http://www.sc.com.my/clients/sccommy/links/ioscosept98.pdf>, 10 Ekim 2012.
- [11] Sermaye Piyasası Kurulu, Seri IV No 54 "Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ", 11.10.2011 Tarihli ve 28081 Sayılı Resmi Gazete.
- [12] E. Dinç, H. Abdioğlu Hasan, İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 21, 157-184 (2009).
- [13] Borsa İstanbul, Kurumsal Yönetim Endeksi, <http://borsaistanbul.com/data/Brosurler/Kurumsal%20Y%C3%B6netim%20Endeksi.pdf>, 20 Aralık 2012.
- [14] A. Türel, Timeliness of Financial Reporting in Emerging Capital Markets: Evidence From Turkey. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39, 2, 227-240 (2010).
- [15] R. Aktaş, M. Karğın, Timeliness of Reporting and the Quality of Financial Information. *International Research Journal of Finance and Economics*, 63, 71-77 (2011).
- [16] N.M. Yaacob, A. Che-Ahmad, Adoption of FRS 138 And Audit Delay in Malaysia. *International Journal Of Economics and Finance*, 4, 1, 167-176 (2012).
- [17] R.H. Ashton, P.R. Graul, J.D. Newton, Audit Delay And The Timeliness of Corporate Reporting. *Contemporary Accounting Research*, 5, 2, 657-673 (1989).

- [18] J. Al- Ajmi, Audit and Reporting Delays: Evidence from an Emerging Market, *Advances in Accounting. Incorporating Advances in International Accounting*, 24, 217-226 (2008).
- [19] H. Lee, V. Mande, M. Son, A Comparison of Reporting Lags of Multinational and Domestic Firms. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 19, 1, 28-56 (2008).
- [20] H.A.E. Afify, Determinants of Audit Report Lag: Does Implementing Corporate Governance Have Any Impact? Empirical Evidence From Egypt. *Journal of Applied Accounting Research*, 10, 1, 56 – 86 (2009).
- [21] M.N. Mohamad- Nor, R. Shafie, W.N. Wan-Hussin, Corporate Governance and Audit Report Lag in Malaysia. *Asian Academy of Management Journal of Accounting and Finance*, 6, 2, 57-84 (2010).
- [22] W. Al-Ghanem, M. Hegazy, An Empirical Analysis of Audit Delays and Timeliness of Corporate Financial Reporting in Kuwait. *Eurasian Business Review*, 1, 1, 73-90 (2011).
- [23] P.K. Modugu, E. Eragbhe, O.J. Ikhatuna, Determinants Of Audit Delay İn Nigerian Companies: Empirical Evidence. *Research Journal Of Finance And Accounting*, 3, 6, 46- 55 (2012).
- [24] C.A.P.N. Carslaw, S.E. Kaplan, An Examination Of Audit Delay: Further Evidence From New Zealand. *Accounting and Business Research*, 22, 85, 21-32 (1991).
- [25] I. Ishak, A.S.M. Sidek, A.A. Rashid, The Effect of Company Ownership on the Timeliness of Financial Reporting: Empirical Evidence From Malaysia. *Unitar E-Journal*, 6, 2, 20-35 (2010).
- [26] H.A. Khasharmeh, K. Aljifri, The Timeliness of Annual Reports in Bahrain and the United Arab Emirates: An Empirical Comparative Study. *The International Journal of Business and Finance Research*, 4, 1, 51-72 (2010).
- [27] M.A. Hossain, P.J. Taylor, An Examination of Audit Delay: Evidence From Pakistan. Working Paper, University Of Manchester (1998).
- [28] E.B. Ponte, T.E. Rodriguez, C.B. Domínguez, Empirical Analysis Of Delays in the Signing of Audit Reports in Spain. *International Journal of Auditing*, 12, 129-140 (2008).
- [29] A. Ezat, A. El-Masry, The Impact Of Corporate Governance on the Timeliness of Corporate Internet Reporting by Egyptian Listed Companies. *Managerial Finance*, 34, 12, 848-867 (2008).
- [30] M.A. Clatworthy, M.J. Peel, "Does Corporate Governance Influence the Timeliness of Financial Reporting? Evidence from UK Private Companies", HEC Accounting And Management Control Department Research Seminar, 10 December 2010, Paris, [http://www.hec.edu/Faculty-Research/Research-Seminars/\(offset\)/30/\(dept\)/133](http://www.hec.edu/Faculty-Research/Research-Seminars/(offset)/30/(dept)/133), 22.05.2013.
- [31] Borsa İstanbul, Mali Tablo Arşivi, <http://borsaistanbul.com/yatirimcilar/mali-tablolar-arsiv>, 23 Kasım 2012.
- [32] Kamuyu Aydınlatma Platformu, Finansal Tablolar, <http://www.kap.gov.tr/bildirim-sorgulari/finansal-tablolar.aspx>, 23 Kasım 2012.
- [33] O. Sungur, "Korelasyon Analizi", Ş. Kalaycı, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın, Ankara, 2008, 115-125.